

УДК 378.1

Богославець Л. П.

канд. пед. наук, доцент

Житеньова Л. В.

канд. пед. наук, доцент

*Київський національний університет
технологій та дизайну*

Освітньо-інформаційне середовище як основа ефективності діяльності ВНЗ

Інформатизація у сфері освіти торкнулася всіх складових інформаційної інфраструктури і технологій навчання, про що свідчать як дослідження вітчизняних, так і зарубіжних авторів [2, 3]. Комп'ютеризація освіти була лише підготовчим етапом і здебільшого полягала в конвертуванні паперових носіїв інформації в електронні, використанні електронних носіїв СД-ЙОМ, що поповнювали навчальний ресурс, формуванні електронного потоку навчально-методичної інформації. Поступово в навчальному процесі закріпилися комп'ютерні зразки, виконання лабораторних занять з використанням комп'ютерних програм, доступ до електронного навчально-методичного або науково-інформаційного контенту [5].

Реалізація інформаційно-технологічних функцій на базі телекомунікаційної техніки і новітніх засобів зв'язку, зокрема супутникового, сприяла формуванню єдиного комунікаційного простору сучасності. Основою нових умов інформаційного обміну в суспільстві стали інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), або як їх ще називають «новітні інформаційні технології» [3]. ІКТ забезпечили системно-мережевий засіб відтворення інформаційних функцій, що полягають у налагодженні стійкого, постійного і необмеженого

часом та простором обміну інформацією між людьми, колективами, установами; здійснення стандартизованого рівня і можливостей конвергентних у єдиному електронному середовищі систем реєстрації, збереження, обробки і передачі інформації, а також синтез методів оперування інформацією в будь-якій формі [2, 5].

Прихильників роботи з екрана ПК стає все більше, особливо серед молоді. І якщо стосовно зовнішньої інформації питань використання практично не виникає, крім того, що її обмеження регулюються конвенційними правилами доступу до локальних або глобальних мереж, то в просторі окремого ВНЗ виникають певні проблеми. Головною з них стає формування навчально-методичних матеріалів, лекційних курсів, довідково-методичних матеріалів з дисциплін навчальних планів та інших матеріалів, що створюються викладачами університету. Проблеми не вичерпуються тільки питанням авторського права [1].

Виникають питання загальної інформаційної культури викладачів, адміністративно-управлінського персоналу, зокрема ректорату, деканатів, кафедр та лабораторій. Виявляється важливість їхньої готовності до співпраці на всіх ланках створення «електронного університету» і розуміння своєї ролі в цьому процесі. Формування та управління потоками наукової, навчально-методичної, інструктивної інформації, що генерується в середині кожного окремого ВНЗ, потребує відповідної техніко-технологічної, комунікаційної бази і єдиних рішень щодо локальної інформаційної системи. Виконання всієї роботи з електронного представництва в локальній внутрішній та зовнішній мережах потребує централізації діяльності кожної окремої структури

На нашу думку, створення, наприклад, так званих «інституціональних депозитаріїв» [1] слід починати саме з формування внутрішніх умов, тобто внутрішнього інформаційного середовища освітнього простору ВНЗ.

Саме за таких умов публікацій викладачів, студентів і аспірантів, бакалаврських, магістерських і дисертаційних досліджень, тематики НДР, матеріалів конференцій та семінарів, що проводяться навчальним закладом, програм виховних заходів, тощо, створюватимуть безперешкодно, за певними правилами і вимогами використання, на єдиній програмно-апаратній основі та відповідному лінгвістичному забезпеченні.

Напевно, що без вирішення цих питань не можна переходити до складніших стратегій інформаційного менеджменту й удосконалення того, що існує, зокрема інноваційного оновлення інформаційного забезпечення всього комплексу освітньої діяльності ВНЗ.

Мультисервісні можливості нового інформаційного середовища ВНЗ, його місце в інформаційній структурі освіти стають предметом розгляду все частіше [1, 3, 2, 4]. Слід зазначити, що особливий акцент фахівці роблять на формуванні інформаційної культури в середовищах медійного простору [3]. Наголошується на необхідності дотримання певних компетентних орієнтирів учасників освітнього процесу в якісно новому середовищі і пропонується перелік цих орієнтирів, що визнані і поширюються значною мірою завдяки рекомендаціям спеціальної Єврокомісії [3]. Особливою відзнакою медіакультури, що розглядається в контексті нового медіасередовища, є її гуманістична спрямованість. Ця тенденція поширюється в університетах інформаційно розвинутих країн світу і виявляє нові завдання на шляху створення вже якісно нового, медійного середовища освіти.

Досвід роботи ВНЗ України та країн СНД, що досягли рівня комплексної автоматизації своєї діяльності, свідчить, що перед ними постають нові завдання [1,3,4]. Ми визначаємо їх як завдання створення насиченого інформаційного середовища освіти, як елементу єдиного комунікаційного простору освіти. Це факт, підтверджений практикою зарубіжних університетів [2]. Усі проекти і програми по втіленню концепції

«електронний університет» мають складати єдину конструкцію і базуватися на чітково визначеній інформаційній політиці ВНЗ. На жаль, у нашій країні ці підходи реалізуються як виняток із загальної практики у формі науково-звітної риторики в численних публікаціях та виступах на конференціях. А ось у КНУТД (Київський національний університет технологій та дизайну) впровадження ІТ у навчально-виховний процес виявилось більш швидким та ефективним. За період з 2006 по 2011 роки у межах педагогічного експерименту для забезпечення ефективної самостійної роботи студентів з 43 спеціальностей створено більш ніж 2,8 тисяч навчально-методичних комплексів (НМК) дисципліни, серед яких у повному обсязі розроблені НМК нормативних дисциплін з усіх спеціальностей. У цій системі зареєстровано вісім тисяч користувачів, при цьому в університеті навчається за денною, заочною та дистанційною формами навчання близько 13 тисяч студентів.

Так, на кафедрі ПМПН (педагогіки і методики професійного навчання) ефективно використовується створене модульне середовище, яке дозволяє:

для НПП:

- облік поточної успішності;
- моніторинг навчальних здобутків;
- визначення рейтингу;
- оформлення звітної документації (екзаменаційно-залікові відомості та ін.);

для студентів:

- вичерпний методичний матеріал стосовно всіх навчальних дисциплін кафедри;
- необхідна навчальна та довідкова інформація;
- рекомендації щодо індивідуальних стратегій навчання.

Участь у створенні єдиного освітнього простору стає одним із головних завдань діяльності ВНЗ і наповнюється конкретним змістом.

Існують певні розбіжності у визначеннях, характеристиках, смисловій наповненості понять, що стосуються нашого предмета. Так, можна розрізнити два основні підходи — середовищний та просторовий, що описують зміни у ВНЗ під впливом інформатизації, формування нових середовищ і єдиного освітнього простору. У зв'язку з першим обговорення відбуваються навколо електронного журналу [4]. Простір пов'язується не тільки з діяльністю ВНЗ, але з усім комплексом інформаційно-комунікаційних зв'язків в освітньому процесі в університеті і загалом в освітній підсистемі суспільства. У віртуальному інформаційному середовищі, наприклад, розглядають як комплекс ІР, програмно-технічних та телекомунікаційних засобів, організаційних структур, який спрямований на багаторазове задоволення інформаційних потреб користувачів, формування систематизованих електронних ресурсів, їх збереження та підтримку в актуальному стані; організує дистанційний доступ до інформації та систематизованого знання, здійснює та розширює основний сервіс в електронному середовищі [4].

Таким чином, аналіз чинників інформатизації в інформаційному середовищі ВНЗ виявляє певну послідовність змін його характеристик завдяки можливостям роботи з інформацією, ступеня її віртуалізації та форм представлення, безперешкодній орієнтації в просторі освіти як усередині конкретного навчального закладу, так і за його межами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Апшай Н. І. Застосування сучасних ІКТ в навчанні / Н. І. Апшай, М. В. Апшай // Бібліотечно-інформаційний сервіс: сучасний стан і перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф, 14-15 жовт. 2010 р. — Х.: ХНТУСТ, 2010. — С. 129-130.

2. Богославский В. И. Наука в педагогическом университете: вопросы методологии, теории, и практики / В. И. Богославский. — СПб. : Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2000. — 204 с.
3. Гриценко В. І. Проблемно-орієтовані інформаційні простори в глобальній моделі інформатизації / В. І. Гриценко, М. І. Вовк, А. Б. Котова // Науково-техн. інформація. — 2001. — № 1. — С. 21-23, 26.
4. Данчул А. Н. Принципы построения информационно-аналитической системы учебно-исследовательского ситуационного центра / А. Н. Данчул // НТИ. Сер.1. — 2009. — №2. — С. 5-9.
5. Дука С. И. Информационное общество: социогуманитарные аспекты / С. Дука. — СПб: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2010. — 235 с.